

Högern och modernäringen

Vardagstryck

National Library
of Sweden

Högern och modernäringen.

Den stora partimotionen för jordbrukets främjande.

Högern som parti i andra kamraren har väckt trenne stora motioner, hvilka hvardera inom sitt område afse att stärka landets ekonomiska ställning och bereda alla dess barn ökade förvärfsmöjligheter. En af dessa motioner gäller betryggandet af den äganderätt, som genom statens jordprocessande blifvit så hotad, en annan tillgodogörandet af landets inhemska bränsle och vattenkraft. Den tredje åter rör modernäringen och afser först och främst att landet skall kunna frambringa lifsmedel i tillräcklig mängd för att föda sin egen befolkning. Här nedan återges den märkliga motionen fullständigt, försedd med några underrubriker.

Bör ej inom landet kunna produceras i tillräckliga kvantiteter de födoämnen vårt folk behöfver?

Genom det pågående världskriget och de stora rubbningar, som uppstått beträffande varuutbytet de olika länderna emellan har konstaterats, att det är af oerhörd vikt för ett land att inom egna gränser kunna producera hvad som oundgängligen erfordras för de dagliga behöfven, hvarvid födoämnen obestriddt måste sättas i främsta rummet. På grund af de stora svårigheter, som varit förbundna med importen af lifsförnödenheter, har man all anledning att uppställa den frågan, huruvida det svenska jordbruket icke skulle kunna utvecklas därefter, att inom landet kunde produceras de födoämnen i tillräckliga kvantiteter vårt folk behöfver och, om denna fråga kan besvaras jakande, i hvilken riktning jordbruket bör ledas och utvecklas, och slutligen hvad från statsmakternas sida kan och bör göras för att nå detta mål.

Det svenska jordbruket arbetar under i hög grad växlande och olikartade förhållanden. I stort sett äro dessa förhållanden icke de allra gynnsammaste. På grund af landets stora utsträckning i norr och söder råda visserligen helt olika förhållanden i norra och södra Sverige, men icke ens i södra Sverige, där förhållandena i klimatiskt hänseende dock äro hvad Sverige beträffar de mest gynnsamma, är jordbruket lika gynnsamt ställt som i de flesta andra jordbruksidkande länder. Den jord, som står

till det svenska jordbrukets förfogande, är därjämte i hög grad olikartad och i afsevärd utsträckning stenig och svårbrukad. Förutsättningarna för lifsmedelsproduktionen äro sålunda icke de allra bästa, och de svenska jordbrukarne få i många trakter för att icke säga i större delen af landet, föra en ganska hård kamp för sin tillvaro, men möjligheter att utveckla jordbruket saknas dock icke. Vi skola inledningsvis anföra några uppgifter ur den tillgängliga statistiken, som bl. a. ge en antydning om jordbrukets utveckling under de senaste årtiondena.

Jordbrukets utveckling under de senaste årtiondena.

Enligt antydda statistiska uppgifter utgjorde den odlade arealen inom vårt land år 1913 3,683,773 hektar fördelade i 359,871 brukningsdelar. I 1870 års statistik är den odlade arealen uppgifven vara 2,547,398 hektar. Här af framgår att under 43 år den odlade arealen ökat med i rundt tal 1,136,000 hektar. Äfven om denna ökning till någon del är beroende af mera noggranna statistiska uppgifter, är det dock obestriddt att under de senaste årtiondena afsevärda arealer genom odling blifvit lagda under plog.

Statistiska uppgifter om de odlingslägen, som förekomma inom vårt land, saknas tyvärr, men om vi antyda att den odlade arealen kan ökas med minst en miljon hektar, torde vi icke göra oss skyldiga till någon öfverdrift. Huruvida denna odling kommer till stånd är gifvetvis beroende af en mängd faktorer, som icke kunna i detta sammanhang i detalj beröras. I stort sett torde uppodlingen af den odlingsbara jorden bli beroende af dels det framtida priset på jordbruksprodukter, dels om den för odlingen behöfliga egna eller legda arbetskraften kan åstadkommas.

Af nyssnämnda statistik framgår likaledes att 1913 års skörd var i kvantitativt hänseende den största, som i vårt land blifvit producerad. Spannmålsskörden var 3,071,235 ton mot 1,943,228 ton år 1870. Sistnämnda år var det i skördehänseende dittills gynnsammaste sedan jordbruksstatistikens tillkomst. Af förutnämnda siffror framgår, att spannmålsskörden ökat med i rundt tal 1,228,000 ton. Då växtodlingen under den mellanliggande tiden förändrats i sådan riktning, att odlingen af foder- och handelsväxter i hög grad ökat, utgör sistnämnda siffra icke någon fullt tillförlitlig mätare af jordbrukets fram-

steg under den mellanliggande perioden, men den ger dock en antydning härom. Denna framgång dock tydligare om man utgår från skördens hela värde, som år 1882 — det första år under hvilket siffror härom äro i statistiken anförda — utgjorde 535 miljoner kronor, men för år 1913 887,7 miljoner, hvilket innebär en skillnad af 352,7 miljoner kronor. Af spannmålsskörden utgjorde år 1913 råg och hvete 819,500 ton. Under år 1870 var skördesiffran för dessa sädeslag 640,240 ton. Här af framgår, att skörden af brödsäd visserligen afsevärdt ökat, men icke i samma grad som spannmålsskörden i dess helhet. Detta torde delvis sammanhänga med förändringar i växtföljden, äfvensom därmed att odlingen af vårsäd i hög grad gynnsats genom nyodlingen, som framförallt omfattat mossmarker, där odling af brödsäd endast undantagsvis kan med fördel bedrivas.

Det årliga behöfvet och konsumtionen af brödsäd — en betydande brist förefinnes.

Den årliga konsumtionen af brödsäd omfattar enligt statistiska centralbyråns beräkningar 1,122,000 ton. Om man utgår från 1913 års skörd af brödsäd — hvete och råg — hvilken skörd utgjorde 819,501 ton, fanns nämnda år en brist af c:a 302,500 ton, att fylla, och utgå vi från skördemedeltalet under år 1904—1913 utgör nämnda medeltal c:a 804,800 ton, hvilket antyder en brist af i rundt tal 317,000 ton. Följaktligen finnes en afsevärd permanent brist af brödsäd. Det brödsädesbehöf, som måste fyllas genom import, därest odlingen inom landet icke utvecklas, är i stigande. Orsaken härtill torde vara dels att befolkningssiffran, om än långsamt, växer, dels att befolkningen alltmer öfvergår att använda bröd af siktade i stället för af sammanmalda mjölsorter.

Huruvida behöfvet af brödsäd kan fyllas genom en utvecklad odling inom landet är icke blott beroende af odlarne utan äfven af konsumenterna. På grund af den ökade fordringen på mjölk-kvaliteten synas kvarnägarna vilja göra gällande, att det svenska hvetet måste för mjölk-kvalitetens upphjälpande uppblandas med utländsk mera glutenrik sådan. Man bör dock kunna utgå ifrån, att om den inhemska odlingen af brödsäd utvidgas, bör under alla förhållanden denna odlings alster kunna användas i större utsträckning, och med god vilja bör äfven den svenska

spannmålen — framför allt om odlingen af mera gluten-rika sorter främjas genom högre betalning — praktiskt taget kunna fylla behöfvet af brödsäd utan import.

Husdjurskötselns utveckling har möjliggjort ett betydligt exportöfverskott trots ökad konsumtion.

Såsom förut framhållits, har värdet af den svenska skörden afsevärdt stegrats, och i samband härmed har husdjurskötseln gjort goda framsteg. Antalet husrjur inom vårt land utgjorde

	1870	1913
Hästar	428,446	596,136
Nötkreatur	1,965,900	2,720,741
Får	1,595,009	988,163
Getter	124,326	71,054
Svin	354,303	967,684

Af dessa siffror framgår, att antalet hästar, nötkreatur och svin i hög grad ökat, medan får- och getskötseln gått tillbaka. Under de senare åren har därjämte ett allmänt intresse för husdjursförbättring i kvantitativt hänseende konstateras, hvadan utvecklingen i själfva verket är större än siffrorna beträffande antalet djur utvisa. Produktionen inom landet af sådana husdjurskötselns produkter som smör, kött, fläsk, ägg har på grund här af blifvit icke blott tillräcklig att fylla landets behöf, utan trots ökad konsumtion har ett betydligt exportöfverskott uppstått. Under år 1913 hade detta exportöfverskott ett värde af

Smör	47,540,777
Kött	2,403,648
Fläsk	5,473,625
Ägg	832,237
Lefvande djur	1,650,859

Summa 57,811,146

Detta öfverskott visar, att jordbrukarne på grund af ekonomiska skäl ansett det förmånligare att utveckla husdjurskötseln än att bedriva hufvudsakligen spannmålsodling. Beträffande jordbrukets viktigaste exportvara, smöret, är det dock i detta sammanhang af ett visst intresse att erinra sig, att antalet leverantörer till mejerierna år 1910 utgjorde endast 80,179, hvilket visar att af landets c:a 360,000 jordbrukare endast c:a 22 proc. voro medlemmar i eller leverantörer till mejerier, medan c:a 78 proc. dels producerade smör i hemmen, hvilket afsattes inom landet, dels försålde mjölken direkt till konsumtion.

Af det anförda framgår, att det svenska jordbrukets produktion icke fyllt behöfvet af brödsäd, men att det utvecklats där-

hän, att det beträffande andra födoämnen icke blott kan föda den nuvarande utan en långt talrikare befolkning.

Dyrtiden är icke beroende af, att jordbrukarna tillskansat sig oskäligen vinst.

Ingen torde vilja förneka, att den nuvarande dyrtiden genom det väsentligt stegrade priset å födoämnen hårdt pressar stora lager af vårt lands befolkning, Däremot våga undertecknade göra gällande, att det i sammanhang härmed ofta hörda talet därom, att jordbrukarna genom dyrtiden och de ökade priserna tillskansat sig en oskäligen vinst, icke är med verkliga förhållanden öfverensstämmande. Det är uppenbart, att vid all produktion vinsten däraf är beroende af produktionskostnaderna. Nu veta alla, som syssla med jordbruk, att produktionspriset å jordens produkter varierar högst betydligt under olika år. Hvad som därvid i särskild hög grad inverkar, är naturligtvis skördeförhållandena. Erhålles en klen skörd, är produktionskostnaden af en viss mängd däraf betydligt högre än om skörden varit rik. Under de tvenne senaste åren hafva vi i vårt land på stora områden erhållit klena skördar; särskildt har stråfoderskörden till den grad slagit fel, att i många orter ej erhållits half skörd mot den normala. Gräsvalarna, som i mellersta Sverige ha större betydelse än i det sydliga, hafva delvis icke lämnat någon skörd, och halmfalkastningen af vårsäd var 1914 i hela landet minimal. 1915 års höstsädeskörd visade i stora trakter af lerbjördsdistrikten fullständig missväxt. Att en och annan landtbrukare varit lyckligare lottad, beroende dels på egendomens beskaffenhet och dels på erhållen större regnmängd etc., äro undantag, som icke kunna inverka på omdömet om skörden i sin helhet. En stor del foderämnen, som betinga mycket höga priser, ha måst införas från utlandet. Priset å konstgödsel har i vissa fall stegrats med 50—100 proc., priset å kraftfoder har varit 80—100 proc. högre än det normala, och andra för jordbruket nödvändiga produkter hafva ungefär i samma eller ännu högre grad stigit i pris. Jordbrukets arbetare aflönas visserligen i stor utsträckning med naturprodukter och som följd däraf hafva de i mindre grad berörts af dyrtiden, men i samma mån jordbruksproduktens produktionskostnader ökas, har på grund af formen för aflöningen arbetskostnaden stigit. På grund af hvad sålunda anförts våga vi påstå, att ingen sakkunnig kan bestrida, att under de senaste åren produktionskostnaden för landtbrukets produkter varit högst betydligt högre än under normala år, och att det således erfordras mycket högre betalning för dess varor, om kostnader för varornas framställning skola blifva ersatta. Därtill kommer, att då jordbruket arbetar under sådana förhållanden, att betalningen för inköpta råvaror i allmänhet erhålles först någon tid efter att sådana anskaffats, det är tydligt, att vid uppåtstående tider erhålles någon vinst af hvad som odlats under normala förhållanden, eller blifvit inköpt till normalt pris, men denna vinst torde dock af samma skäl helt eller till större delen förloras, när priset å lifsförnödenheter faller. Om priset faller hastigt

kan jordbrukets ställning t. o. m. bli nog så vanskligen, ty konstgödsel och kraftfodermedel samt andra förnödenheter inköpta under dyrtid skola betalas genom försäljningen af en skörd, som, när prisfall inträder, ej inbringar motsvarande belopp.

Man kan äfven förutse, att jordbruket, sedan kristiden en gång är öfver, skall få svårt att i konkurrensen med öfriga näringar skaffa nödig arbetskraft. Redan under normala förhållanden flyter en jämn ström af arbetskraft från jordbruket och landsbygden till industrien och samhällen, liksom emigration till främmande länder till stor del sker från landsbygden. Genom de af världskriget skapade förhållandena kommer sannolikt industrien inom och utom landet att suga till sig en stor del af de arbetare, som nu sysselsättas vid jordbruket, och man har all anledning befara, att denna viktiga näringsgren äfven af denna orsak kommer i en synnerligen svår ställning.

Vi torde, sedan den nuvarande världskrisen är öfver, hafva att emotse en kraftig utveckling af jordbruket. Först därigenom skapas nödiga förutsättningar för en allsidig utveckling af hela vårt näringslif. Det förefaller oss vara af synnerlig betydelse att en skyndsamt utredning verkställles, som kan tjäna till ledning för staten beträffande de åtgärder, som från dess sida böra vidtagas för jordbrukets främjande. Denna utredning bör helst göras så vid intet af verkligt värde förbises. Vi skola i det följande i största korthet beröra några af de frågor, som i första hand synas böra beaktas.

Det mest trängande behovet är utan tvifvel främjandet af brödsädsodlingen.

Det mest trängande behovet är af flera skäl utan tvifvel främjandet af odlingen af brödsäd. De senaste två årens händelser ha oförtydligt visat, att öofvervinneliga svårigheter kunna uppstå vid fyllandet af landets behof häraf. För att främja denna odling erfordras i första hand ordnade afsättningsförhållanden, och härvid träder frågan om spannmålslagerhus i förgrunden. Genom lagerhusen bli odlarna i tillfälle att själva ordna lagringen af spannmål, för hvilket de flesta sakna nödiga och härför lämpliga magasin, och då de flesta landtmän därjämte redan på hösten äro nödsakade att afyttra spannmålen för att skaffa penningar, men spannmålsprisen dels på grund af den stora tillströmningen af säljare, dels på grund af kvarnarnas begränsade magasinutrymmen vanligen afsevärdt nedgå vid denna tid, skulle genom lagerhusen spannmålsprisen bli jämnare, hvarjämte behöfliga förskott kunde utbetalas. Genom att en säkrare inkomst bereddes odlarne, skulle säkerligen en utvecklade odling af brödsäd komma till stånd. Genom dylika lagerlokaler skulle spannmålen därjämte erhålla en bättre skötsel och mera jämna kvaliteter bli förda i marknaden, och större mängder brödsäd skulle bli använda till afsedt ändamål i stället för att utfodras till kreaturen, hvilket icke så sällan äger rum på grund af lågt pris och genom bristfällig lagring åstadkommen nedgång i kvaliteten.

Enligt vår uppfattning bör äfven odlingen af potatis, såsom varande af synnerlig betydelse, främjas. I vårt södra grannland har potatispreparat med synnerlig fördel blifvit använda till inblandning i bröd. Man kan utan öfverdrift våga uttala den uppfattningen, att Tysklands omfattande potatisodling varit nyssnämnda land till oerhördt gagn både före och under världskriget. Hvad vårt land beträffar torde potatisodlingen komma att gå starkt tillbaka på grund af minskad användning vid bränneriindustrien. Frågan om främjandet af potatistorkning och den torkade potatisens användning synes oss vara icke blott ett jordbruksintresse utan äfven ett viktigt statsintresse, som bör ingående utredas.

Lämpliga åtgärder för vinnande af nya arealer odlingsbar jord.

Icke blott inom Norrland utan äfven inom öfriga delar af landet finnas, såsom förut framhållits, stora arealer odlingsbar jord, som med eller utan vattenafledning bör kunna läggas under plog. Dessa arealer lämna nu en obetydlig inkomst, men om de uppodlades skulle stora mängder spannmål och foderämnen kunna frambringas, nya hem skapas och nu befintliga hem göras bärkraftigare. Det synes oss vara en i bästa mening landsgagnelig uppgift, om denna fråga, sedan den underkastats behöflig utredning, kunde af statsmakterna verksamt främjas.

Af den odlade jord, som finnes inom vårt land, äro stora arealer vattensjuka och i behof af täckdikning. Från dessa stora arealer, som nu ofta lämna en svag och underhaltig skörd, skulle genom en rationellt utförd täckdikning afsevärdt ökad afkastning vinnas. Dessa förbättringar kräfva dryga kostnader, som de ofta nog mindre bemeddade jordbrukarna hafva svårt att åstadkomma. Det bör heller icke förbises att denna åtgärd skulle i hög grad främja just höstsädesodlingen. Å dåligt afdikad jord kan odling af höstsäd knappast med framgång bedrivas, enär under vintern och våren så stora skador vanligen uppstå, att den väntade skörden antingen helt uteblir eller öck i hög grad nedgår.

Den utomordentliga betydelsen af en rationellare gödselvärd.

Den svenska åkerjorden ger i stort sett ännu icke den afkastning den borde kunna ge. Inom många jordbruk bedrivas hvad man plägar beteckna rofdrift, d. v. s. man beröfvar jorden större mängder näring än hvad man genom gödsling återför till densamma. Den förnämsta orsaken till denna rofdrift är bristfällig tillvaratagen och bristfällig vård af den naturliga gödseln. Att stora summor härigenom gå förlorade hafva sakkunniga på jordbruksområdet flerfaldiga gånger framhållit utan att en förändring till det bättre utom i alltför få fall vidtagits. Man talar om en årlig direkt nationalförlust af 50—70 miljoner kr. åsamkad genom bristfällig gödselvärd, och detta endast i förlo radet gödselvärdet, det förlorade skördevärdet är gifvetvis större. Genom denna oerhörda förlust förlorar jordbruket ett af sina förnämsta medel till en kraftig

utveckling. Genom statens ingripande hafva mindre premie-lan tor en förbättrad gödselvärd kunnat utlämnas till en och annan mindre jordbrukare, och inom denna grupp af jordbruk ha i vissa trakter förhållandena i någon mån blifvit bättre, fastän långtifran i så stor omfattning, som det varit önskvärdt. Det har ock från likaledes sakkunnigt håll med bokföringssiffror visats, att småbrukens afkastning, sedan denna förbättring blifvit utförd, i så hög grad stegrats, att därigenom i praktiken visats, att denna fråga är af oerhörd ekonomisk betydelse för jordbrukets afkastning.

Denna frågas stora betydelse är säkerligen känd och erkänd af många jordbrukare, men de anordningar, som erfordras, kräfva så stora kostnader, att många hafva svårt att anskaffa nödiga medel härför. I allmänhet står viljan att utföra förbättringar och förmågan att göra det i omvänt förhållande till hvarandra. Det skulle därför vara ett af de allra kraftigaste medlen att gynna lifsmedelsproduktionen, om statens medverkan i större utsträckning kunde erhållas härför. Bäst skulle frågan kunna ordnas genom uppläggandet af en lånefond, ur hvilken de i ekonomiskt hänseende svagast ställda kunde erhålla lån. Genom att på detta sätt en del anläggningar komme till stånd, skulle säkerligen den i ekonomiskt hänseende bättre lottade jordbrukaren utan hjälp af statsmedel följa exemplet och en bärande grund härigenom läggas under det svenska jordbruket och en ökad lifsmedelsproduktion vara i betydlig mån tryggad.

Kreatursskötseln bör byggas på hemmaproducerade fodermedel.

Genom de svårigheter, som uppstått att från utlandet erhålla behöfliga kraftfodermedel, och äfven på grund af gjorda erfarenheter har man mer och mer kommit till insikt om, att kreatursskötseln bör i så stor utsträckning som möjligt byggas på hemmaproducerade fodermedel. På detta område finnes särskildt en sak att beakta, nämligen vår i alltför stor omfattning försummade beteskultur. Genom betesmarkens förbättring och bättre utnyttjande skulle en del af den odlade jorden kunna användas för produktion af spannmål och foderämnen för vinterutfodringen i stället för att som nu under sommaren betas. Visserligen har denna fråga under de senaste åren i någon mån blifvit beaktad, men ännu i alltför ringa utsträckning, hvarför den på ett eller annat sätt borde främjas, enär mycket härigenom skulle kunna åstadkommas dels för lifsmedelsproduktionens främjande och dels för tillvaratagande af värden, som skulle kunna bli till gagn för vårt land för dess jordbruk och ekonomi.

Åtgärder för förbättrande af jordbrukets afsättningsmöjligheter.

En jordbrukare är såsom lifsmedelsproducent icke blott beroende af klimatiska och jordmånsförhållanden utan äfven af de afsättningsmöjligheter, som stå till buds. Hvarje jordbrukare, som vill vinna ekonomisk framgång eller som öfver hufvud taget vill existera såsom

jordbrukare, måste icke blott producera, utan han måste äfven skaffa afsättning för det producerade, och detta är i vårt vidsträckt, mångstädes glest bebyggda land en svårighet, som icke är så lätt att på lämpligt sätt åstadkomma. I alltför stor utsträckning lider det svenska jordbrukets produktion under svårigheter i antydty syfte.

Det är sålunda ett oeftergifligt behof både när det gäller att främja jordbrukets utveckling och lifsmedelsproduktionen att afsättningsförhållandena blifva ordnade och detta är ett intresse både för konsumenter och producenter. *Andelsmejerier eller andelsgräddmejerier* erfodras för att främja afsättningen af mjölken och för beredande af smör dels för landets behof, dels för afsättning utomlands. *Andelslakterier* skulle likaledes främja svinskötseln, tillföra jordbrukarna behöfliga inkomster och landet lifsmedel och inkomster äfven från utlandet i den mån exportöfverskott uppstår. Huru man än vill ordna inom ett land, kan man näppeligen icke afpassa konsumtion och produktion så noga, att exporten kan undvaras, och varorna borde under alla förhållanden vara af den beskaffenhet, att de kunna afsättas äfven utomlands.

Men hvad kan staten göra? Staten kan icke bygga andelsmejerier och andelslakterier. Detta är påtagligt, men från statens sida kunde genom billiga lån, framför allt till företaget i sådana trakter, där jordbruket arbetar under mera ogynnsamma förhållanden, hjälpa producenter, få företagsamheten väckt till lif och därigenom i hög grad främja utvecklingen och sedermera, när företagen vuxit sig så starka, att de kunna stå på egna ben, kunde den sedermera obehöfliga statshjälpen indragas. Att härigenom en mängd obehöfliga mellanhänder skulle kunna undvikas till fördel för både producenter och konsumenter är det icke nödvändigt att närmare utveckla, då denna fördel är alldeles påtaglig.

Föreslagna lättnader för transporten af jordbruksprodukter, kylanordningar m. m.

En fråga, som nära berör lifsmedelsproduktionen och afsättningen är *billigare järnvägsfrakt* för födoämnen och för sådana råvaror, som äro nödvändiga för jordbruket. Inom vårt land måste af helt naturliga skäl en stor mängd födoämnen transporteras mycket lång väg på järnväg. För transporter utgående järnvägsfrakter måste naturligtvis afvägas så, att de med transporten förenade kostnaderna bli betäckta, men fraktutgifterna äro nu så afsevärda, att varuutbytet i hög grad försvåras, framförallt för de trakter, som icke äro i tillfälle att använda den under normala förhållanden billigare sjötransporten.

Beträffande lifsmedelsafsättningen och transporten finnes en annan viktig fråga, som i vårt land näppeligen tillräckligt beaktas nämligen *kylhus och kylvagnsfrågan*. Under vissa tider af året finnas vissa födoämnen i öfverskott, under det att under andra tider brist på dylika födoämnen är för handen. Genom nedkylning torde flertalet af dessa födoämnen kunna förvaras för att sedermera föras i marknaden. Bland dessa varor märkas

ägg, frukt, möjligen grönsaker, vilut m. m. Därtill kommer, att de flesta matvaror af animaliskt ursprung under den varma årstiden kräva transport i afkylda vagnar och upplagring i afkylda lokaler. Frågan är icke ordnad genom enbart kylvagnar och kylrum å ångbåtar, ej heller enbart genom kyllokaler å produktions- och konsumtionsplatserna, utan nedkylningen af varan före transporten måste kombineras med fullgod afkylning under och efter transporten, icke minst därför, att en i kylhus lagrad vara så snart den kommer under högre temperatur är utsatt för en ganska hastig förskämning. Det skulle vara af stor national-ekonomisk betydelse om denna fråga blefve löst på ett rationellt sätt, och både producenter och konsumenter skulle skörda vinst däraf genom mera jämna priser. Svenska ägg skulle exempelvis hela året kunna i tillräckliga mängder tillhandahållas, utmärkt svensk frukt, som nu i stora mängder förstöres i olämpliga lagerlokaler eller som i brist på lagringslokal antingen slumpas bort till ruinerande låga priser för omedelbar konsumtion eller icke alls kan afsättas, skulle i stor utsträckning kunna ersätta åtminstone en stor del af den från utlandet importerade frukten. Transporten af fläsk och kött skulle under sommaren kunna äga rum utan den risk, som nu förefinnes, att stora partier bli odugliga till människoföda, hvilken förlust drabbar alla parter. Fisk skulle kunna transporteras från kusterna till det inre af landet o. s. v. Denna fråga kan emellertid näppeligen lösas utan statens mellankomst i en eller annan form.

Under den kallare årstiden fordras för transporten af en del för köld ömtåliga varor såsom potatis, frukt m. m. vagnar, där temperaturen kan regleras s. k. *varmvagnar*. Dylika vagnar förekomma redan nu men i alltför otillräckligt antal för ett lifligare varuutbyte mellan de olika landsdelarna.

Förslag om en särskild lag angående handeln med foder- och gödselmedel m. m.

Inom det svenska jordbruket förbrukas stora mängder kraftfoder, konstgödsel och frövaror. Att så äfven framdeles kommer att ske är tydligt. Icke så sällan utan tvärt om mycket ofta äro de saluhållna varorna, särskildt beträffande kraftfodret, af underhålligt beskaffenhet, och jordbruket, framför allt det mindre, gör årligen stora förluster härigenom. Det är sedan lång tid tillbaka ett inom jordbrukskretsar närdt önskemål, att en *särskild lag* beträffande handeln med dylika förnödenheter blefve antagen till skydd för jordbruket, en lag, som gjorde vederbörande säljare ansvarig därest underhålliga eller skadade varor försålles såsom fullgoda sådana. Blotta tillvaron af en sådan lag skulle från den svenska marknaden aflägsna en stor mängd underhålliga förnödenheter, som nu, icke minst från Danmark, spridas inom vårt land, vållande det svenska jordbruket och framförallt de mindre jordbrukarne stora förluster.

Med detta hafva vi berört några af de spörsmål, som otvifvelaktigt förtjäna det allvarligaste beaktande både från jordbrukets egen synpunkt och från konsumentens. Jordbruket är

både i bokstaflig och i bildlik mening landets modernäring. Det är ur många synpunkter — de senaste årens erfarenheter bära vittne därom — ett lifsvillkor för vårt folk, att jordbruket kraftigt utvecklas. Sedd ur denna synpunkt är denna fråga en försvarsfråga i ordets egentliga bemärkelse. Men jordbrukets utveckling är äfven en ekonomisk fråga af rang. Med en fattig jordbrukarklass, som bedrifver ett litet afkastande jordbruk, sjunker landets ekonomiska bärkraft. Med ett utveckladt jordbruk stiger samma bärkraft i motsvarande grad. Jordbruket är ej blott producerande, det är äfven i hög grad konsumerande. Jordbruket konsumerar i mycket hög grad industriens alster och ett utveckladt, högtstående jordbruk är ett sundt och bärande underlag för svensk industri. Väl är det sant att jordbruket bör stå på egna fötter och bära sina egna bördor, men å andra sidan är statens medverkan för afskaffandet af de svåraste stötestenarna ett viktigt villkor för snabbare framsteg, och Trän statens sida är hjälpen som kan gifvas, en ingalunda oklok kapitalplacering.

"En allmän samverkan till modernäringens främjande kan och skall bli till rik välsignelse för ett älskadt fosterland!"

I en artikel, som vid nyåret var synlig i den svenska pressen, säger vår nuvarande jordbruksminister statsrådet, friherre J. Beck-Friis följande tankvärda ord beträffande det svenska jordbruket och dess betydelse:

"Det svenska landtbruket har sedan lång tid tillbaka fått bära det vackra namnet 'landets modernäring', och det har gjort sig förtjänt af detta hedersnamn.

De ansvarsfulla tiderna nu genomlefa hafva burit ojämfaktiga vittnesbörd om att vårt landbruk äfven från den synpunkten framför andra landets näringar äger obestridlig rätt till detta namn, att dess afkastningsförmåga och alstringskraft utgör ett af de viktigaste villkoren för bevarande af vårt fäderneärfda oberoende.

Den militära krigsberedskapen ensam är otillräcklig, då yttre faror hota vårt land; där kräfvades jämväl en ekonomisk sådan; och i skapandet af densamma har landtbruket förvisso att bära den tyngsta bördan.

I denna af vunnit erfarenhet under de gångna krigsmånaderna tydligare än någonsin tillförne bekräftade sanning ligger en oafvislig maning ej endast till Sveriges jordbrukare att vid sitt arbete på den egna torfvan städse hafva blicken fäst på denna landbrukets betydelsefulla och maktpåliggande uppgift, utan ock till landets öfriga inbyggare att, under klar förståelse af landbrukets vikt men äfven af dess många vanskligheter i vårt nordliga klimat, skänka detsamma det stöd hvaraf det kan vara i behof och hvarförutan det icke kan fylla de kraf, som under tunga allvarstider ställas på detsamma.

En dylik samverkan till vår modernärings främjande och utveckling kan och skall — om viljan att utträtta något hos oss alla är ärlig och god — blifva till rik välsignelse för ett älskadt fosterland. Ju framgångsrikare resultatet blifva, desto tryggare

kan det svenska folket gå framtiden till mötes".

Detta är en nyårsönskan till Sveriges jordbruk och till det svenska folket som förtjänar att icke blott beaktas utan äfven efterleivas.

Ingalunda skall förnekas, att såväl genom riksdagen och Kungl. landtbruksstyrelsens som vissa korporationers försorg åtgärder beträffande ett och annat af hvad som ofvan berörts, redan äro vidtagna, och att jordbrukets i allmänhet främjande ingalunda varit riksdagen främmande, men vi anse dock, att *just nuvarande tidsförhållanden* ådagalagt, att mera omfattande och kraftiga åtgärder äro af behofvet påkallade. Vi förmena äfvenledes, att en allsidig utredning af nu berörda synpunkter skulle vara af största vikt.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hemställes,

att riksdagen ville i skrifvelse till kungl. maj:t anhålla att kungl. maj:t måtte föranstalta om en skyndsamt utredning angående de åtgärder som från det allmännas sida må kunna vidtagas för jordbrukets främjande med beaktande i synnerhet af de synpunkter som i det föregående blifvit anförda.

Stockholm den 22 jan. 1916.

Arvid Lindman.	Hans Andersson.
Carl Persson.	Gust. Odqvist.
P. Nilsson.	A. P. Gustafsson.
Bonarp.	
J. P. Jespersion.	Joh. Jeansson.
	Kalmar.
E. v. Hofsten.	Aug. Lindström.
Emil Bengtsson.	Axel E. Lindvall.
S. Welln.	Arthur Gustafson.
K. J. Larsson.	Bernhard Nilsson.
Conrad Vahlqvist.	David Norman.
E. Eurén.	N. E. Nilsson.
Edv. Andersson.	C. Wilh. Jönsson.
Sig. A. Carlsson.	M. Svensson.
Joh. E. Svensson.	J. A. Jonsson.
Edvard Lithander.	Sven Lübeck.
David Pettersson.	Per Gabrielson.
E. Räf.	Malte Sommelius.
Fritz Kaijser.	Axel Sundberg.
Ad. Wiklund.	John Erlansson.
K. Beckman.	P. M. Olsson.
Karl Hildebrand.	A. W. Isaksson.
A. Henriksson.	Anders Elisson.
L. E. Gustafsson.	K. Westerström.
Karl Kahlström.	John Jönsson.
Carl Lorentzon.	R. Andersson.
Joh. Zelahn.	Karl Magnusson.
	i Sköfde.
C. O. Johansson.	Carl Lindmark.
Alfred Pettersson.	Wilh. Andersson.
C. O. Svensson.	Swen Persson.
	Fritorp.
N. Gust. Åkerlindh.	P. Aug. Andersson.
Gust. Rydén.	Cornelius Olsson.
E. O. Magnusson.	Walter Kant.
	i Tumhuft.
O. E. Holm.	Nils Johansson.
Nils Ohlsson.	Axel Westman.
Carl Hallendorff.	Karl Karlsson.
	Mo.
O. Alfr. Berg.	

